

BARNEHAGELØFTET

OKTOBER 2006

INFORMASJON FRA KUNNSKAPSDEPARTEMENTET

– Aldri så nær som no

Statsråd Øystein Djupedal

Trondheim er i mål

Ordføreren jubler

Full fart i nord

Boom i Hammerfest

Foto: Frode Aga

Det bygges rekordmange barnehageplasser i Norge, og flere og flere kommuner tenker utradisjonelt både på utbyggersiden og på administrasjonssiden for å nå målet om full barnehagedekning innen utgangen av 2007. Kreativiteten og innsatsen er stor i jakten på nye barnehageplasser, og midlertidige lokaler har blitt et av de viktigste midlene i den viktige sluttspurten. Vi tar pulsen på Barnehage-Norge.

www.kd.dep.no

– Aldri så nær som no

Kunnskapsminister Øystein Djupedal trur mellombelse løysingar vil sette ekstra fart i sluttspurten av barnehageløftet.

TEKST: FRODE AGA

– I budsjettet for 2007 vil vi føreslå ei finansieringsordning for faste plassar i mellombelse barnehagar. Vi trur det ligg eit veldig stort potensiale her, seier kunnskapsministeren og trekker fram fleire store byar som har lukkast godt med oppretting av mellombelse barnehagar for å nå målet om full barnehagedekning.

– Oslo og Trondheim har mellom anna lagt ned ein stor finansiell eigeninnsats i opprettinga av mellombelse lokale og har positive røynsler frå satsinga. Eg trur ikkje det er nokon motsetnad mellom kreative løysingar og god kvalitet. Mange barnehagar har gjennom mellombelse tiltak oppdaga nye moglegheiter som har gitt både borna og dei tilsette større spelarom, seier Djupedal.

Sjansane er gode

Han er optimist med tanke på å nå målet om full barnehagedekning innan utgangen av 2007.

– Vi har aldri vore så nær som no. Barnehageplass til alle som treng det er eit høgt prioritert mål for regjeringa, og kommunane gjer ein svært god jobb med å skaffe nye plassar. Utbygginga av nye barnehageplassar var rekordhøg i fjor, og den siste månaden har det komme meldingar frå mellom andre Oslo og Bergen om at dei no vil legge alt til rette for å nå full dekning neste år. Dette er gledeleg.

– Men vi har framleis ein jobb å gjere. Etterspurnaden verkar å stige i takt med at vi bygger ut barnehagetilbodet. Det er positivt at stadig fleire foreldre ønskjer barnehageplass til borna sine, men det gir oss samstundes nye utfordringar. Det er

Foto: ef-vesenberg@foto.no

KONFERANSE: Saman med KS inviterer Øystein Djupedal og Kunnskapsdepartementet samtlege ordførarar i landet til ein nasjonal konferanse om barnehageutbygging på Gardermoen den 23. oktober. Fokus vil vere den viktige sluttspurten i arbeidet med full barnehagedekning. Her vil både statsminister, finansminister, kunnskapsminister og leiar i KS vere til stades.

dei siste plassane som er dei vanskelegaste å få på plass.

– Kva bør kommunar som ikkje er i mål gjere no?

– Dei bør snarast etablere ein forpliktande plan for utbygging, ein plan som er forankra i kommuneplanen. Kommunane har eit særskilt ansvar for at det blir bygd barnehagar. Eg vil også minne om at vi i Soria-Moria-erklæringa har sagt at regjeringa ønskjer ein individuell rett til barnehageplass når full dekning er nådd. Vi er i tett i dialog med kommunar som slit med full dekning, og vi har eit konstruktivt og framtidretta samarbeid med KS. Ikkje minst blei dette forsterka

da Halvdan Skard og eg undertekna ein forpliktande samarbeidsavtale om barnehageløftet i førre veke.

Måleverktøy

Regjeringa har gått til val på eit forpliktande barnehageløfte til foreldre – nemleg full barnehagedekning i løpet av 2007. For at regjeringa skal kunne måle seg sjølv og kor langt dei har komme, har dei lagt følgjande definisjon til grunn: Alle som søker om plass i barnehage ved hovudopptaket våren 2007, skal få ein plass i løpet av året.

– Definisjonen er regjeringa sitt måleverktøy, ikkje kommunane sitt. Kommunane har allereie plikt til å byggje eit tilstrekkeleg tal barnehageplassar etter barnehagelova. Barnehagetilbodet skal utviklast i tråd med lokale tilhøve og prioriteringar, men samstundes ta omsyn til nasjonale føringar. Vi trur at målet absolutt er innan rekkevidde, og dette er ein viktig definisjon for å få ned ventelistene, seier Djupedal, som understrekar at barnehageløftet står på tre bein: Full dekning, høg kvalitet og lågare pris.

– Høgt tempo i utbygginga skal ikkje gå på kostnad av kvaliteten. I år har vi fått ein ny rammeplan for barnehagens innhald og oppgaver som eg har stor tru på. Det er eit godt arbeidsverktøy som skal bidra til å sikre framleis høg kvalitet i barnehagane våre. Men ein plan i seg sjølv er ikkje nok, vi må også satse systematisk på kompetanseoppbygging, på utdanning og på forskning. Her er vi i gang. Det er lagt inn midlar til kompetansesatsing i sektoren. Kunnskap og kompetanse er sjølve berebjelken for gode barnehagar, og der skal vi ta eit krafttak.

Tron

Før 2006 er om

TEKST OG FOTO: FRODE AGA

Aldri før har det skjedd så mye på barnehagefronten i trøndelagshovedstaden. Nå jubler ordføreren over å kunne gi de som søker innen fristen et barnehagetilbud.

– Dette er viktig for Trondheim som velferdsby. For oss var full barnehagedekning et av de mest målbare valgkamploftene vi hadde, og derfor er det ekstra godt å lykkes. Nå blir det fest for alle som har stått på for å få dette til, lover Rita Ottervik (Ap).

Men som om ikke valgkamploftene var nok: I slutten av 2005 var Ottervik med på å skape enda større fallhøyde for seg og sine da bystyret i Trondheim vedtok følgende definisjon av hva det vil si å ha full barnehagedekning:

› Alle som søker om barnehageplass innen fristen 1. mars 2006, skal få tilbud om en plass innen utgangen av 2006.

› Alle som søker om barnehageplass innen fristen 1. mars 2007, skal få tilbud om plass innen 1. august 2007.

– I en stor kommune som Trondheim har det vært nødvendig å ha klare datoer og frister. En mindre kommune kan kanskje love foreldrene en barnehageplass innen seks uker, men for oss er det umulig. Derfor har vi vært tydelige på at fristen er 1. mars, sier Ottervik.

Rådgiver Vidar Kvamstad i rådmannsstaben mener definisjonen var viktig for å få fart på utbyggingen.

– Det ga oss et ekstra press, samtidig som vi fikk et konkret mål å jobbe mot. I tillegg har det vært avklarende for foreldrene.

Godt samarbeid

Ordføreren trekker frem et godt samarbeid, både tverrpolitisk og på tvers av etatene, i arbeidet med å nå full dekning.

– Vi har hatt en administrasjon som har vært flinke til å følge opp målene som er satt, og alle etater har dratt lasset sammen. Vi har vist en samarbeidsevne som kan være nyttig å dra med seg i andre sammenhenger også, mener Ottervik, som kommer med to klare råd til kommuner som fortsatt ikke er kommet i havn:

– Vær tydelig politisk på at dette skal vi få til. Det andre rådet mitt er å ta «fighten» med å finne arealer til barnehagene.

Naboklager

I Trondheim måtte politikerne ta disse «fightene» med uventede motstandere.

Trondheim er i mål

Her er det opprettet 1572 nye barnehageplasser i Trondheim

I MÅL: – For oss var full barnehagedekning et av de mest målbare valgkamploftene vi hadde, og derfor er det ekstra godt å lykkes, sier trondheimsordfører Rita Ottervik, her sammen med Enya Beckstrøm og Ylva Lieng (til høyre).

Satser på basedrift

Barnehageutbyggingen i Trondheim har ført til flere fremtidsrettede barnehager.

MODERNE: Rådgiver Vidar Kvamstad i rådmannsstaben sier Trondheim har valgt moderne løsninger i de mange nye barnehagene som blir bygd i kommunen.

– Det har overrasket meg at det i flere nabolag har vært motstand mot å få en barnehage som nabo. Støy fra barna og trafikale utfordringer har vært hovedargumentene imot. Jeg kan skjønne bekymringene om økt trafikk, men vi har sett helt bort fra argumentet om støy fra barna. I et bysamfunn kan man ikke ta slike hensyn, sier Ottervik.

Det er administrasjonen glad for. De roser politikerne i Trondheim for å ha vært tøffe i barnehageutbyggingen.

– Vi har hatt rakryggede politikere som har tatt støytten med de naboklagene som har kommet og de har hele veien vært klare på at dette er noe vi skal få til, sier Kvamstad.

– I veldig mange av de nye barnehagene har vi løst opp den tradisjonelle avdelingsstrukturen og gått over til basedrift. Det betyr at barnehagene organiseres på en ny måte gjennom at arealene og til dels bemanningen blir brukt mer på tvers. Det gjør barnehagene mer fleksible, sier rådgiver Vidar Kvamstad i rådmannsstaben.

Ulike fagmiljøer i Trondheim kommune har sammen med SINTEF utarbeidet et funksjons- og arealprogram som skal bidra til at barna får boltreplass i både estetiske og funksjonelle bygningsanlegg. Tanken har vært å skape tilpassningsdyktige lokaler.

– Da vi skulle i gang med å bygge nytt, merket vi fort at det var lenge siden vi hadde bygd barnehager i Trondheim. Før vi tok de første spadetakene i 2005, hadde det gått 10-15 år siden sist vi åpnet en ny barnehage, og tegningene vi fikk fra arkitektene var tuftet på gamle løsninger. Vi ville derfor ha en plan for hvordan fremtidens barnehager burde bygges, sier Kvamstad.

Fakta Trondheim >>>

- › I økonomiplanen til Trondheim kommune er det satt av 499 millioner kroner til barnehageutbygging i perioden 2006–2009.
- › I løpet av 2006 skal Trondheim ha fått 17 nye permanente barnehager med til sammen 783 plasser. Ni av barnehagene er private, noe som utgjør 361 av plassene.
- › I samme periode vil 17 midlertidige prosjekter være på plass i Trondheim. Disse gir 789 plasser.
- › Selv om Trondheim kommune har ventelister, vil alle som har søkt plass innen fristen 1. mars få tilbud innen utgangen av 2006. Mange av de som har søkt etter fristen vil også få tilbud.

Vestby doblet dekningen

Vestby kommune var barnehagejumbo i Akershus. Men de siste årene har de nesten doblet barnehagedekningen.

– Vi åpnet en ny kommunal barnehage i mai og en i august, og vi har bygget flere store fireavdelingsbarnehager de siste årene. Nå er vi tilnærmet i mål med full dekning, sier leder for barnehagesektoren i Vestby, Lisbet Sundet.

Både kommunen og private aktører har satset stort på barnehagefronten. Det har gitt et voldsomt løft.

– Vi har nå fem store kommunale fireavdelingsbarnehager med utvidet drift, vi har to mindre kommunale barnehager, ti private og fire familiebarnehager. I tillegg har viljen til å utvide åpningstiden i små barnehager vært stor, sier Sundet, som roser administrasjonen for å ha satset på barnehager. – Vestby er en fattig kommune, men administrasjonen har funnet kostnadseffektive løsninger. Vi har bygd store barnehager med stort areal, mange ansatte og flere barn. Slik får vi utnyttet kapasiteten bedre, sier Sundet.

– Sophies hage har blomstret

I et nedlagt sykehus i Oslo har den midlertidige gigantbarnehagen Sophies Hage blomstret. Nå venter flere store varige prosjekter.

TEKST OG FOTO: FRODE AGA

I 2005 brukte Oslo i underkant av 80 millioner kroner på 1350 midlertidige barnehageplasser, og kommunen holder trykket oppe i 2006. De midlertidige løsningene skal knipe inn på ventelistene mens nye permanente barnehager bygges. Prosjektet som har gitt det desidert største løftet, har vært Sophies Hage på Carl Berner. Sykehuset Sophies Minde er forvandlet, og i ett år har bygget huset åtte barnehager med 30 avdelinger.

– Selv om det er mange barn samlet her, så er de delt inn små grupper akkurat som i vanlige barnehager. Tilbakemeldingene fra barna, foreldrene og de ansatte er veldig positive, sier byråd for barn og utdanning i Oslo, Torger Ødegaard (H). Sophies Hage vil eksistere i ett år til, før barna skal ut i permanente barnehager.

Vellykket prosjekt

Barnehagesenteret ved Høgskolen i Vestfold evaluerte Sophies Hage fra oppstarten i oktober 2005 til april 2006, og i rapporten var det lite negativt å lese om det omdiskuterte barnehageprosjektet. Faktisk har det vært så vellykket at flere storbarnehager nå er på trappene i hovedstaden.

– Kvalitet og innhold har alltid hatt første prioritet. Dersom ikke Sophies Hage hadde vært en suksess, så hadde det vært politisk umulig for oss å få på plass nye storbarnehager, sier Ødegaard.

Nå skal Margarinfabrikken på Sagene gjøres om til en stor permanent barnehage med 12 avdelinger. I tillegg vil det bli oppført et nybygg i tilknytning til anlegget som trolig vil gi ytterligere 14 avdelinger. Barnehagen er planlagt ferdigstilt i 2007/08. Kommunen har også kjøpt deler av det gamle Rikstrygdeverket på Frogner og Ro-

sendalsveien 31-35. Nå jakter Oslo på enda flere ledige bygninger som kan gi Oslo nye gigantbarnehager.

– Vi er mest interesserte i store prosjekter. Jeg er veldig utålmodig og vil ha på plass så mange plasser så fort som mulig. I Oslo kommer vi aldri i mål dersom vi bygger små klatter her og der, tror Ødegaard.

Spesialrådgiver Bente Borgen Wold koordinerer barnehageutbyggingen i Oslo kommune. Hun synes utviklingen er spennende.

– Barnehager av denne størrelse er noe nytt, og erfaringer fra Sophies Hage vil bli brukt i den videre planleggingen. Både rent ressursmessig og ikke minst faglig vil dette bli et spennende konsept med mange muligheter. Bydelen merker allerede pågang fra interesserte som ønsker å være med å utvikle og jobbe i Margarinfabrikken, forteller Wold.

Store fordeler

Byråd Ødegaard mener store barnehager har mange fordeler, særlig i de store byene.

– I byene er det mangel på tomter til nye barnehager, så hvorfor ikke ta i bruk de kvalitetene som ligger i den eksisterende arkitekturen? Akkurat som man bygger boliger i nedlagte fabrikklokaler, kan man også skape gode og trygge barnehager i disse bygningene, mener Ødegaard, som lover å holde trykket på barnehageutbyggingen oppe i tiden fremover.

– Vi er i en spesiell situasjon i Oslo og har den største folketallsveksten på 100 år. Ingen kan love full dekning, men jeg kan garantere at vi skal etablere rekordmange barnehageplasser de neste årene. I 2005 bygde vi 3000 nye plasser, og dette nivået skal vi opprettholde.

Åpnet barnehage i alderspensjonat

I august sank snittalderen som en stein ved Sørvald alderspensjonat i Sørum. Da åpnet en ny midlertidig barnehage i andreetasje av alderspensjonatet.

TEKST OG FOTO: FRODE AGA

– Det har blitt kjempefint her oppe. Og så er det jo hyggelig med litt liv og underholdning fra barna, smiler snart 90 år gamle Ivar Monsrud. Han bodde tidligere i et av rommene som nå har blitt lekeareal for smårollingene.

– Beboerne har fulgt nøye med på oppussingsarbeidene og lyser opp bare de ser barna. Vi synes dette er et kjempespennende prosjekt, sier styrer ved Sørvald alderspensjonat, Vigdis Sørvald.

Det er opprettet 18 plasser til barn over tre år og 14 plasser til barn under tre år i de midlertidige lokalene ved alderspensjonatet. Både barnehagen og alderspensjonatet tror de vil lære mye av hverandre i tiden som kommer.

– Vi vil besøke hverandre med jevne mellomrom. Mange av de eldre beboerne begynte å snakke om luciabesøk allerede i august, smiler barnehagestyrer Lillian Nybråten, som har fått positive tilbakemeldinger fra foreldrene til barna i den uvanlige barnehagen.

– De synes det har blitt veldig lyst og trivelig her oppe, og er veldig fornøyde med tilbudet.

Sørvald Alderspensjonat ligger i Midtbygda i Sørum, et område der kommunen over lang tid har arbeidet med å finne egnede arealer til en ny barnehage.

– Etter en lang prosess har vi funnet en tomt, og selv om målet er å få den nye barnehagen klar i løpet av 2007, er nok første halvår i 2008 mer realistisk, sier leder av barnehagesektoren i Sørum kommune, Mona Nicolaysen.

GODE NABOER: Ivar Monsrud (snart 90) og de 18 beboerne på Sørvald Alderspensjonat synes det er trivelig med nye gjester i overetasjen. Johannes Gjerde (i front), Kristoffer Andersen og Sivert Bakken storkoser seg i barnehagen.

For å få utvidet kapasiteten allerede dette året, måtte de derfor tenke nytt.

– Det var faktisk pleie- og omsorgssjefen som lanserte ideen med barnehage i disse lokalene. Sørvald hadde ledig kapasitet, og plassene skal etter hvert legges ned for å bygge nytt. Derfor hadde vi en gylden sjanse til å få det til nå, sier Nicolaysen.

Kommunen har hatt en kostnadsramme på 800.000 kroner på prosjektet, og inntil den nye barnehagen står klar, vil Sørvald Alderspensjonat være tilholdssted for både unge og gamle i Sørum.

Fakta Sørum kommune »»

› Akershuskommunen Sørum har ventelister, men har flere barnehageprosjekter på gang for å nå målet om full dekning. En ny kommunal barnehage med fem avdelinger bygges, oppføringen av en ny privat barnehage er i gang og snart starter arbeidet med å bygge barnehagen som skal erstatte de midlertidige plassene ved Sørvald alderspensjonat. En ny og større kommunal barnehage skal i tillegg erstatte en gammel barnehage i kommunen.

Fakta Oslo »»

- › Omsorgsbygg Oslo KF arbeider i dag med over 100 midlertidige og permanente prosjekter (i kommunal regi) og som gir en kapasitetsvekst tilsvarende rundt 6 000 barnehageplasser for barn over tre år.
- › Det er etablert et eget barnehageprosjekt i Rådhuset som skal prøve å legge til rette for at prosjektene gjennomføres på en raskest og mest mulig smidig måte.
- › Både i Omsorgsbygg og i Plan- og bygningsetaten er det også opprettet egne barnehageprosjekter.
- › Det er lagt opp til betydelig del av tverretatlig samarbeid.
- › Det er lagt opp til løpende kontakt med den enkelte bydel.
- › Byrådsavdelingen lønner øremerkede saksbehandlere i flere av de kommunale etatene, deriblant i Plan- og bygningsetaten og Friluftsetaten.

FIKK ROS: Byråd for barn og unge i Oslo, Torger Ødegaard, er fornøyd med den midlertidige storbarnehagen Sophies Hage. 350 barn holder til i de gamle sykehjemslokalene.

STORTRIVES: Loke Endre Moa har fått plass i de midlertidige barnehagelokalene på Kuhaugen i Trondheim. Her har det tidligere vært sykehjemsplasser.

Stort løft med midlertidige plasser

I Trondheim er alt fra ledige sykehjemlokaler til skytterhus tatt i bruk som barnehager.

TEKST OG FOTO: FRODE AGA

Det har ikke skortet på kreativitet i jakten på midlertidige barnehageplasser.

– Det har vært utfordrende, og det har vært viktig å skaffe kvalitetslokaler. Flere alternativer har blitt forkastet underveis, sier rådgiver Vidar Kvamstad.

– Godt personale er dessuten med på å gi barna en god barnehagehverdag.

Bare i år har Trondheim kommune investert i 17 midlertidige prosjekter. Det har gitt 841 permanente plasser i midlertidige barnehager.

– Det koster en del penger, det gjør det. Men ungene kommer ikke på sikt, de er her i dag, sier ordfører Rita Ottervik (Ap).

Hun mener mange av de midlertidige løsningene faktisk er bedre enn flere av de gamle barnehagene i Trondheim, og hun ser ikke bort fra at flere av de midlertidige plassene kan bli gjort permanente.

– Det er flere gode barnehagelokaler som har midlertidig status, men som trolig vil bli permanente over tid. I noen tilfeller har vi valgt midlertidige løsninger for å få saksbehandlingen til å gå raskt nok, forklarer Ottervik.

Men verken hun eller Vidar Kvamstad legger skjul på at noen av barnehagene bærer preg av nettopp å være midlertidige.

– Noen av prosjektene har ikke fullgode uteområder, men barna har tilgjengelige besøksområder de kan få utfolde seg på. Arkitektonisk er det heller ikke like gunstig med en modulbarnehage som en vanlig barnehage, men byggene har gode løsninger og lyse arealer som er godt tilrettelagt for barna.

Kvamstad tror likevel flere av modulløsningene Trondheim har kjøpt og leid inn vil være gull verdt, også når permanente barnehager er på plass.

– Det vil være behov for utbedring i mange av de eksisterende barnehagene i årene fremover, og da kan modulbarnehager være gode avlastningsbygg i byggeperiodene.

Fra jumbo til landstopp

Sarpsborg hadde en dekningsprosent helt nede på 30-tallet. Fem år senere har østfoldkommunen full dekning.

TEKST OG FOTO: FRODE AGA

– Vi var den svakeste kommunen i det fylket som kom dårligst ut på barnehagestatistikkene. Vi var nødt til å gjøre noe, sier ordfører Jan O. Engsmyr (Ap) om den elendige dekningsprosenten Sarpsborg hadde på begynnelsen av 2000-tallet. Løsningen kom i form av en gjennomarbeidet barnehageplan som ble vedtatt i bystyret i desember 2003.

– Alt som har skjedd i barnehagesektoren er nøye planlagt og forankret i barnehageplanen. Det å ha et styringsdokument som det har vært stor tverrpolitisk enighet om, har vært veldig viktig, sier fagansvarlig for barnehagene i Sarpsborg kommune, Annelise L'orange Ekstrøm.

Raske resultat

I 2003 ble det bygd ut 85 plasser i Sarpsborg. Med 345 nye barnehageplasser året etter, tronet de på toppen av utbyggerlista i Østfold. I 2005 kapret kommunen førsteplassen på ny med 440 ferske plasser. Men uten et godt samarbeid med private aktører, ville barnehagehverdagen langs Glomma vært ganske annerledes.

– Administrasjonen vurderte hva som måtte til for å komme à jour, men rent økonomisk så vi at vi ikke ville være i stand til å øke utgiftene våre for å bygge nye kommunale barnehager, sier Engsmyr.

Kommunen gikk derfor i dialog med de private barnehageaktørene i kommunen.

– Resultatet ble ulike kommunale stimulerings tiltak for å få opp aktiviteten blant de private. Vi stilte med tilgjengelige tomtearealer, vi innførte et kommunalt stimuleringsstilskudd og vi stilte med kommunal lånegaranti, forklarer ordføreren.

Stolte

Respsen var overveldende. 1 886 000 kroner ble delt ut i kommunalt stimuleringsstilskudd, og i dag har kommunen overskudd av barnehageplasser. Trykket fra de private aktørene ble faktisk så stort at kommunen måtte ta bort stimuleringsordningene.

– Vi vil for all del unngå overdekning og konkurser. Derfor har vi frarådet flere å starte barnehage. Men skulle behovet endre seg, vil vi vurdere å innføre ordningene på ny, sier Ekstrøm og Engsmyr, som begge er fornøyde med kvaliteten i de nye barnehagene.

– Vi har aldri latt kvantitet gå på bekostning av kvalitet. Det har alltid vært overordnet. Vi er stolte over det vi har fått til.

PRIVATE BARNEHAGER: Med hjelp av kommunale stimuleringsstilskudd, tomter og kommunal lånegaranti, fikk ordfører Jan Engsmyr (Ap) og fagansvarlig for barnehagene i Sarpsborg, Annelise L'orange Ekstrøm, fart på utbyggingen av private barnehager i østfoldkommunen.

Full fart i nord

På få år har Hammerfest gått fra å legge ned tomme barnehageplasser til å bygge nye for å ta unna etterspørselen.

TEKST OG FOTO: FRODE AGA

Babyboomen og tilflyttingsstrømmen har vært stor i Hammerfest etter at Snøhvit-utbyggingen kom i gang i 2002. Kontrasten er stor fra kriseåret 2000 da folketallsnedgangen virket endeløs og de aller fleste barnehagene drev uten fullt belegg.

– I nedgangsperioden rundt 2000 la vi ned en toavdelingsbarnehage, og bygget ble solgt. Fem andre avdelinger ble også midlertidig lagt ned, og en avdeling ble gjort om til åpen barnehage. I tillegg gikk de fleste barnehagene uten full drift. Det var nesten kamp mellom de private og de kommunale barnehagene, og vi sto nærmest på torget for å rekruttere barn til plassene, sier ordfører Alf E. Jakobsen (Ap).

Snudd på hodet

I dag er situasjonen ganske annerledes. Folketallet har vokst fra 9020 til 9400. Etterspørselen etter arbeidskraft er stor, og optimismen rår etter at Snøhvit-eventyret kom i gang. Et viktig salgsargument for å folk nordover, har vært et solid barnehagetilbud.

– Barnehage- og boligtilbudet er det første familiene sjekker ut. Skal du få folk til å flytte, må tilbudet være godt, sier leder for barnehagesektoren, Grethe Nissen.

Den politiske viljen og engasjementet i administrasjonen og barnehagene har vært avgjørende for å få opp igjen barnehagetilbudet. I dag har Hammerfest tilnærmet full

SPENNENDE: – Blåsten friluftsbarnhage har vært et spennende prøveprosjekt med tanke på det barske klimaet vi har her oppe, men det har fungert veldig godt, sier leder i barnehagesektoren, Grethe Nissen.

dekning. Med unntak av barnehagen som ble permanent lagt ned, er alle avdelingene tilbake i full drift. En ny avdeling er åpnet,

enda to nye er på vei og en friluftsbarnhage er bygd for å ta unna det økende presset. Nissen og Jakobsen mener spesielt friluftsbarnhagen i værharde Hammerfest er et spennende tiltak.

– Vi så at vi trengte flere barnehage-

SATSET: Kristiansand kommune har satsset på barnehager over en femårsperiode og har oppnådd store resultater. – Det har vært et samlet trykk på å få dette til, sier ordfører Jan Oddvar Skisland (KrF) og barnehagedirektør Nina G. Reinhardt.

Attraktiv med god

Langsiktig satsing på barnehagene har gjort Kristiansand til en pop

TEKST OG FOTO: FRODE AGA

– Kristiansand er en kommune som vokser mye hvert år, og for å være attraktive å bo i er vi nødt til å ha god barnehagedekning, sier ordfører Jan Oddvar Skisland (KrF).

Sørlandskommunen har prioritert barnehagesektoren høyt over en femårsperiode. De har blant annet bygd opp en egen fagstab under rådmannen som blir styrt av en egen barnehagedirektør, 76 millioner er investert i nye barnehager de siste fem årene og samarbeidet med private barnehageeiere er utvidet. Disse grepene har gitt gode resultater. Fra 2000 og fram til 2005 økte dekningsgraden fra 55 prosent til 92 prosent. I samme periode gikk tallet på barnehagebarn opp fra 2929 til 4330.

– Det er en formidabel økning, og det har krevd mye av de som arbeider i barnehagesektoren. Men det har vært et samlet trykk på at dette vil vi få til, sier Skisland.

Helhetlig politikk

Ordføreren trekker frem ønsket om å gi god service til kommunens innbyggere som en av hovedgrunnene bak den tunge barnehagesatsingen. Men han mener også god barnehagepolitikk gir resultater på andre områder.

– Det ligger mye meningsfylt nærings-, integrerings- og likestillingspolitikk i å satse på barnehagene, sier Skisland.

Barnehagedirektør Nina G. Reinhardt mener det er flere årsaker til at Kristiansand har vært en utypisk norsk storby med full behovsdekning i flere år.

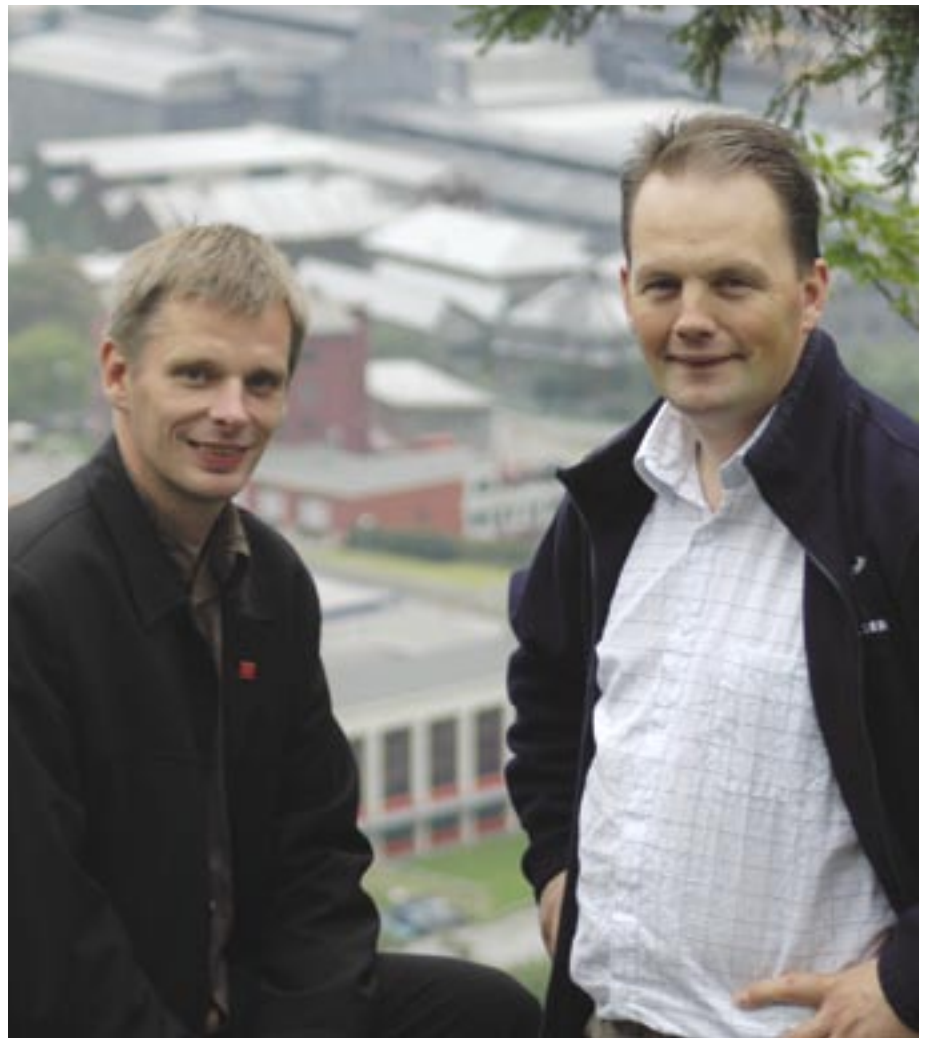
– Barnehagene har vært et prioritert område i kommunen over tid, og vi har jobbet med både organisasjonsutvikling og utbygging parallelt. Fagpersonene innenfor sektoren er synlige der beslutningene tas, og vi har engasjert forskningsmiljø for å få gode styringsverktøy for å beregne behovet, sier Reinhardt.

Fakta Hammerfest »»

» Hammerfest hadde på begynnelsen av 1990-tallet stor underdekning i barnehagesektoren. Som en av de utvalgte kommunene i det nasjonale BIK-prosjektet, ble det satt fart i barnehagebyggingen og full dekning ble nådd i 1998. Nesten samtidig kom tilbakegangen i folketallet, barnehageplasser ble stående tomme og måtte legges ned. Trenden snudde da Snøhvit-utbyggingen kom i gang i 2002. I dag har Hammerfest 560 barn fordelt i åtte kommunale og fem private barnehager. Prognoser viser at folketallet i byen kan øke til 12000 over en 10–15 årsperiode, noe som vil øke behovet for barnehageplasser med 180. Hammerfest har allerede utvidet tilbudet med flere avdelinger, nye prosjekter er i gang og flere er lagt inn i økonomiplanen for de tre neste årene.

VETERANAR: I Odda kommune har dei hatt full barnehagedekning sidan 1991. – Vi er stolte over barnehagane våre og har eit variert tilbod med kunnskapsrike tilsette, seier lokalpolitikar Gard Folkvord (Ap) og tenesteleiaren for barnehagane i Odda, Ole Jørgen Johndal.

Full dekning i 15 år

Odda kommune er noregsveteranar i full barnehagedekning.

TEKST OG FOTO: FRODE AGA

Allereie i 1991 bestemte politikarane i hardangerkommunen seg for å gi alle som søkte barnehageplass eit tilbod.

– Den gongen blei det gjort eit politisk val som sette barnehagane i første rekke. Nærast ut frå ingenting blei det fremja forslag i kommunestyret om å byggje nye barnehagar som skulle gi oss full barnehagedekning. Det blei skapt ein god atmosfære som sa at: «No gjer vi det», minnest lokalpolitikar og leiar for driftskomiteen i Odda, Gard Folkvord (Ap).

Eit stort fleirtal stemte fram forslaget og vedtaket blei sporenstregs følgt opp med bygging av tre nye barnehagar med til saman 12 avdelingar.

– Odda er ein kraftkommune, og for oss var det ikkje så vanskeleg å få finansiert bygging av barnehagane. På den tida hadde vi økonomiske musklar til å sette i gang arbeidet raskt, seier Folkvord.

Slepp skippertak

Tenesteleiaren for barnehagane i Odda, Ole Jørgen Johndal, er glad for at kommunen i dag slepp å ta store skippertak for å komme i mål med barnehagedekninga.

– Det har skjedd ting med økonomien i Odda på dei åra som har gått. Rammevilkåra har endra seg mykje, og det er slett ikkje sikkert det hadde vore mogleg for oss å gjennomføre noko liknande i dag som vi gjorde for 15 år sidan, seier Johndal.

Men Odda kjem likevel til å gjere grep på barnehagesida. Kanskje står ein splitter ny fireavdelingsbarnehage klar til oppstart neste haust.

– Ein av barnehagane våre er i bygnings-teknisk dårleg stand. Det kan hende den blir riven og erstatta av ein heilt ny barnehage, seier Johndal.

Privat drift

Den kan i så fall bli den første privatdrivne barnehagen i kommunen.

– Saka har ikkje blitt handsama politisk enno, men private drivarar er ei løysing vi ser nærare på. Vi har allereie to interessantar som vil starte opp. Samstundes vil vi nytte høvet til å byggje ein moderne og framtidsetta barnehage, og helst ein som ikkje er ein minimumsbarnehage, seier Johndal.

Fakta Odda »»

- » Odda kommune har om lag 7 300 innbyggjarar, og har i dag åtte kommunale barnehagar med til saman 22 avdelingar.
- » Kommunen har i dag noko ledig kapasitet og har drift i 20,5 barnehageavdelingar.
- » Odda var ein av dei første kommunane i landet som starta naturbarnehage.
- » Full barnehagedekning sidan 1991.

plasser raskt, og fikk i løpet av få måneder stablet Blåsten friluftsbarnhage på beina. Dette har vært et spennende prøveprosjekt med tanke på det barske klimaet vi har her oppe, men det har fungert veldig godt. Modulbygget er solid, og man kan fint ha barna inne i lengre perioder dersom været blir for tøft. Både foreldre, barn og ansatte er fornøyde med tilbudet, sier Nissen.

– I økonomiplanen er det lagt inn utvidelse av enda en barnehage neste år, sier Jakobsen.

Uttfordrende

Grethe Nissen mener det knyttes store utfordringer til målet om full barnehagedekning

siden det vil være svingninger i etterspørselen. Det har Hammerfest fått merke.

– Vi ser i ettertid hvor viktig det var for oss å legge ned avdelinger midlertidig fremfor å legge ned eller selge hele barnehager. På den måten hadde vi rettetmulighet når barnetallet steg igjen, sier Nissen, og legger til at skjønnsmidlene fra staten har vært til god hjelp i å stimulere til rask vekst i barnehagesektoren.

– Vi har nytt godt ut av ordningen, og har hatt mulighet til å gjennomføre raske tiltak som for eksempel Blåsten friluftsbarnhage. Slike tiltak er stimulerende for kommunene.

manente plasser være klare til å tas i bruk. Vi har god kontroll, sier Reinhardt.

Fakta Kristiansand »»

» Kristiansand har en egen fagstab under rådmannen med 11 personer som blir styrt av en barnehagedirektør.

» De har utviklet en barnehagebehovsplan som er løftet fram som eget program i kommunens handlingsprogram.

» Kommunen har satset på utvidet samarbeid med private barnehageeiere, og rundt 60 prosent av barnehagene i Kristiansand er private.

» 76 millioner er investert i sektoren de siste fem årene.

barnehagedekning

ulær bostedskommune.

Fikk seg en overraskelse

Men selv om Kristiansand har hatt kontroll på barnehageetterspørselen, fikk de seg likevel en overraskelse ved juniopp-taket tidligere i år. Etterspørselen gikk i været, og for første gang på to år hadde kommunen et underskudd på barnehageplasser. 110 barn sto uten tilbud.

– Når tilgangen på plasser øker og prisen går ned, så øker også etterspørselen. Samtidig ønsker flere hele plasser til barna sine, færre benytter kontantstøtteordningen og det er mindre arbeidsledighet i området vårt. Disse faktorene har til sammen gitt store utslag, sier Reinhardt.

Hun regner likevel med at Kristiansand igjen har full dekning når vi går inn i det nye året. Byggingen av nye barnehager er for lengst kommet i gang.

– Vi har jobbet på spreng og fikk opprettet 100 midlertidige plasser i løpet av sommeren, og fra nyttår vil mange nye per-

Utgjevar »

Dette er eit bilag om barnehageutbygging frå Kunnskapsdepartementet.

Ansvarleg redaktør:
Synnøve Nesbakken

Redaksjon:
Frode Aga, www.frodeaga.no

Grafisk formgjeving:
Fete typer, www.fetetyper.no

Meir informasjon hjå KD
www.kd.dep.no

Meir informasjon om etablering av barnehagar
www.etablerebarnehage.no

Redaksjonen avslutta 06.10.06

Blir distribuert med Kommunal Rapport
12.10.2006

Statsbudsjettet 2007 »»

Full barnehagedekning er en hovedprioritering for regjeringen i statsbudsjettet for 2007. Regjeringen foreslår:

- › Å øke de øremerkede bevilgningene til barnehageformål med 3,2 mrd. kroner
- › Å legge bevilgningsmessig til rette for etablering av om lag 19 300 nye barnehageplasser
- › Å innføre en egen tilskuddsordning til etablering av faste plasser i midlertidige barnehagelokaler
- › Å videreføre de statlige øremerkede tilskuddene til etablering og drift av barnehager
- › Å videreføre foreldrebetalingen på samme reelle nivå som i 2006. En heltidsplass vil koste 2 330 kroner i måneden.
- › Å videreføre den styrkede satsingen på kompetanseutvikling i barnehagene.

Trykk: AS Dagblad-Trykk

– Arbeidet stoppar ikkje i 2007

– Vi jobbar alle saman mot same mål, men det er viktig å vere klar over at arbeidet ikkje stoppar opp i 2007.

TEKST OG FOTO: FRODE AGA

Det seier leiar Halvdan Skard (Ap) i Kommunanes Sentralforbund (KS). Han trur Kommune-Noreg kjem til å liggje godt an når målsnøret blir passert neste år.

– Det ser lovande ut. Nokre få kommunar har sagt dei vil slite med å komme i mål innan eitt år. Samstundes er andre kommunar komne i ein så gunstig posisjon at dei kan gi eit tilbod til foreldre som søker barnehageplass etter gjeldande fristar også. Dette kan vege opp for dei kommunane som eventuelt ikkje kjem i mål neste år. Så på makro trur eg nok finansministeren kan bli sittande ei stund til, smiler Skard, som likevel åtvarar mot å kvile på laurbæra den dagen ein har full dekning.

– Staten og kommunane kan ikkje slå seg til ro på noko tidspunkt. Det kjem til å koste å ha full barnehagedekning i tida framover også.

Bufferkapasitet

Han meiner eit av dei viktigaste verkemidla for å halde kontrollen på lang sikt, vil vere å ha midlar tilgjengelege til å tole periodar med overkapasitet i barnehagane.

– Skal vi ha full barnehagedekning i Noreg må det difor finnast ein bufferkapasitet som gjer barnehagane fleksible med tanke på svingingar i etterspurnaden. Då må kommunane ha midlar til å drifte barnehagane med full kapasitet uavhengig av variasjonane i barnetala. Spørsmålet blir kven som skal betale rekninga, seier Skard.

Tydeleg Stoltenberg

KS-leiaren meiner den politiske viljen ute i kommunane har vore stor for å nå målet om full barnehagedekning, og han trur ein synleg statsminister Jens Stoltenberg har slått positivt ut for utbyggjarviljen.

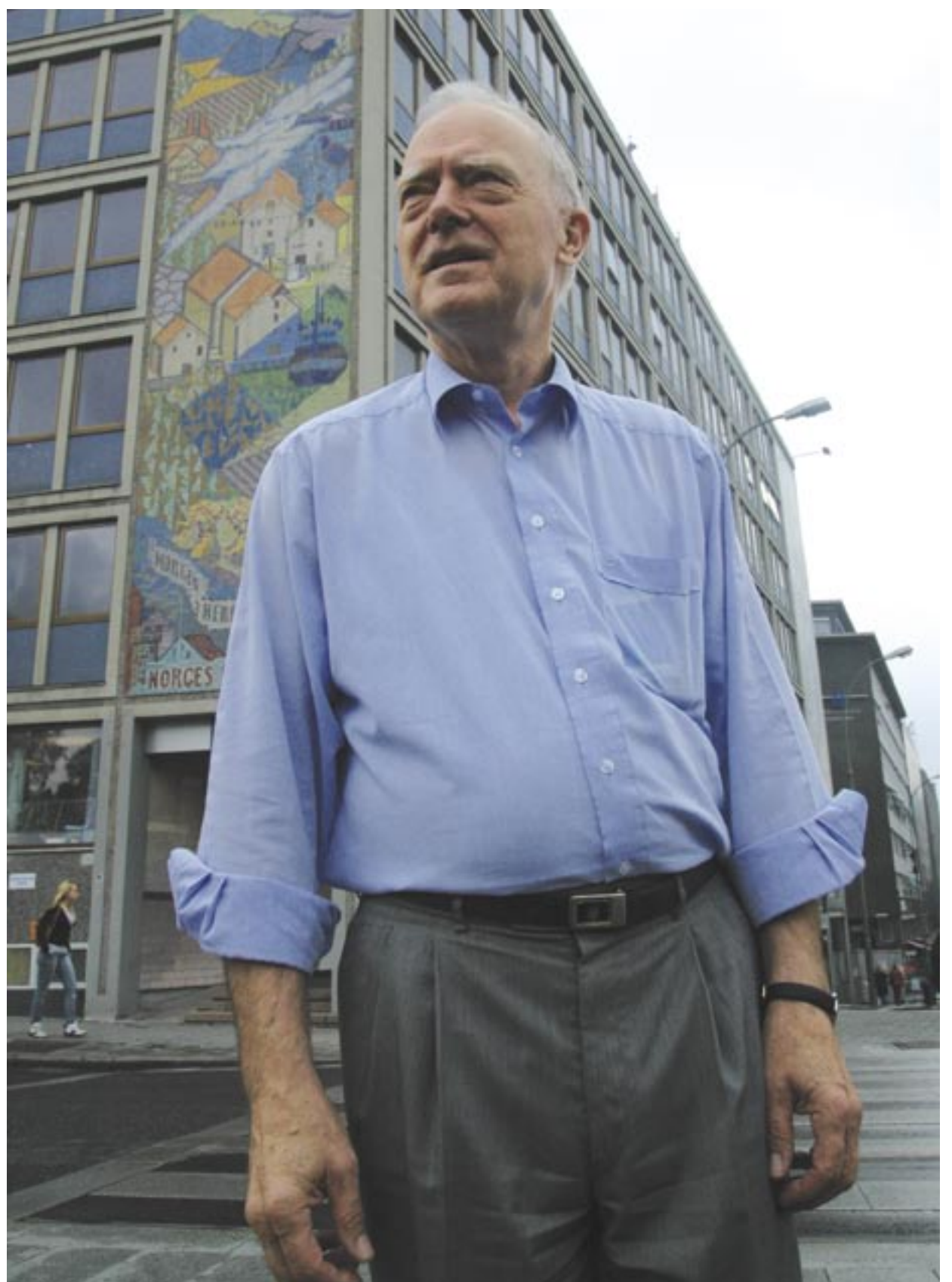
– Statsministeren har vore veldig engasjert i denne saka, og regjeringa har med det gitt eit klart signal om at barnehageutbygginga er topp prioritert blant alle aktørar heilt til øvste hald. Det trur eg er viktig for å lukkast.

KS har sjølve jobba for å «trigge» lysta til å byggje ut i barnehagesektoren.

– Vi har jobba aktivt med informasjonsarbeid for å få kommunane til å sjå verdien av det å satse på barnehageutbygging. I tillegg har KS saman med Private Barnehagers Landsforbund utarbeidd ein rammeavtale som har vore nyttig for både dei private og dei kommunale barnehagane. Elles er det viktig for oss å formidle kommunane sine ønskjer og problem til regjeringa, seier Skard.

– Kva er den største verdien av å ha eit godt barnehagetilbod til alle som ønskjer det?

– Den største verdien er først og fremst det vi gir borna våre. Men eg trur også det er i samfunnet si interesse at foreldre får sjansen til å vere i arbeid om dei ønskjer det.

VERDIFULLT: – Vi har jobba aktivt med informasjonsarbeid for å få kommunane til å sjå verdien av det å satse på barnehageutbygging, seier KS-leiar Halvdan Skard.

